

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2014. március 18.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Szociálpolitika — 2006/54/EK irányelv — A férfi és a női munkavállalók közötti egyenlő bánásmód — Anya, aki béranyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket — Szülési vagy örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság ezen anya számára történő kiadásának megtagadása — A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény — 2000/78/EK irányelv — A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód — Fogyatékossgon alapuló bármely megkülönböztetés tilalma — Gyermek kihordására képtelen, béranyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anya — A fogyatékossg fennállása — A 2006/54 és a 2000/78 irányelv érvényessége”

A C-363/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Equality Tribunal (Írország) a Bírósághoz 2012. július 30-án érkezett, 2012. július 26-i határozatával terjesztett elő az előtte

Z.

és

A Government department,

The Board of management of a community school

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, K. Lenaerts elnökhelyettes, A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, Juhász E., A. Borg Barthet, M. Safjan (előadó) és J. L. da Cruz Vilaça tanácselnökök, G. Arestis, J. Malenovský, A. Prechal és E. Jarašiūnas bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: C. Strömholm tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2013. május 28-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– Z. képviseletében N. Butler SC, P. Dillon Malone BL és A. Beirne BL,

* Az eljárás nyelve: angol.

- a Government department és a Board of management of a community school képviselőiben E. Creedon, meghatalmazotti minőségben, segítői: G. Durcan SC és C. Smith BL,
 - Írország képviselőiben E. Creedon, meghatalmazotti minőségben, segítői: G. Durcan SC és C. Smith BL,
 - a portugál kormány képviselőiben L. Inez Fernandes és S. Ribeiro, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Parlament képviselőiben K. Zejdová és A. Pospíšilová Padowska, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Unió Tanácsa képviselőiben H. Grahn, R. Liudvinaviciute-Cordeiro és S. Thomas, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőiben J. Enegren és C. Gheorghiu, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2013. szeptember 26-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 23. o.) és a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.) értelmezésére, valamint e két irányelv érvényességére vonatkozik.
- 2 E kérelmet Z., aki anyaként béranyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, és egy Government department (egy írországi minisztérium), valamint a Board of management of a community school (egy önkormányzati iskola igazgatótanácsa, a továbbiakban: Board of management) között folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amelynek tárgya szülési vagy örökbefogadási szabadsággal egyenértékű, e gyermek születéséből kifolyólag biztosított fizetett szabadság Z. számára történő kiadásának megtagadása volt.

Jogi háttér

Nemzetközi jog

- 3 A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (kihirdette: a 2007. évi XCII. törvény), amelyet az Európai Közösség nevében a 2009. november 26-i 2010/48/EK tanácsi határozat (HL 2010. L 23., 35. o., a továbbiakban: ENSZ-egyezmény) hagyott jóvá, e) preambulumbekkezdésében kimondja:

„elismerve, hogy a fogyatékossgal élő személyek egy változó fogalom, továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyek és az attitűdbeli, illetve a környezeti akadályok kölcsönhatásának következménye, amely gátolja őket a társadalomban való teljes és hatékony, másokkal azonos alapon történő részvételben”.

4 Ezen egyezmény 1. cikke szerint:

„A jelen Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása.

Fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

5 Az említett egyezmény „Általános kötelezettségek” című 4. cikkének szövege az alábbiak szerint rendelkezik:

„1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

- a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;
- b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;
- c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;
- d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;
- e) minden megfelelő intézkedést meghoznak bármely személy, intézmény vagy magánvállalkozás által a fogyatékossgal alapján történő hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében;

[...]

3. A jelen Egyezmény végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a részes államok szorosan egyeztetnek, amelybe aktívan bevonják képviselői szervezeteiken keresztül a fogyatékossgal élő személyeket, ideértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is.

[...]”

6 Ugyanezen egyezmény „Egyenlőség és hátrányos megkülönböztetéstől való mentesség” című 5. cikke értelmében:

„1. A részes államok elismerik, hogy a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre.

2. A részes államok megtiltanak a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetést, és minden téren biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni egyenlő és hatékony jogi védelmet.

3. Az egyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése érdekében a részes államok minden megfelelő lépést megtesznek, így biztosítva az ésszerű alkalmazkodást.

4. A fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések a jelen Egyezmény értelmében nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek.”

7 Az ENSZ-egyezmény „Fogyatékossgal élő nők” című 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„1. A részes államok elismerik, hogy a fogyatékossgal élő nők és lányok többszörösen hátrányos megkülönböztetésnek vannak kitéve, erre való tekintettel olyan intézkedéseket hoznak, amelyek biztosítják számukra valamennyi emberi jog és szabadság teljes és egyenlő élvezetét.

2. A részes államok minden szükséges intézkedést meghoznak, hogy biztosítsák a nők teljes körű fejlődését, előrehaladását és társadalmi szerepvállalásuk növelését azzal a céllal, hogy szavatolják számukra a jelen Egyezményben foglalt emberi jogok és szabadságok gyakorlását és élvezetét.”

8 Ezen egyezmény „Munkavállalás és foglalkoztatás” című 27. cikkének 1. bekezdése értelmében:

„A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz való jogát, másokkal azonos alapon; ez magában foglalja egy, a fogyatékossgal élő személyek számára nyitott, befogadó és hozzáférhető munkaerő-piacon szabadon választott és elfogadott munka révén nyerhető megélhetési lehetőségének jogát. A részes államok védik és segítik a munkához való jog érvényesülését – ideértve azokat is, akik a munkavégzés ideje alatt váltak fogyatékossgal –, azáltal, hogy megteszik a szükséges lépéseket, akár törvényalkotás útján is, annak érdekében, hogy többek között:

[...]

b) a fogyatékossgal élő személyek méltányos és kedvező munkafeltételekhez való jogát másokkal azonos alapon védjék, beleértve az esélyegyenlőséget és az azonos értékű munkáért járó azonos díjazást, a biztonságos és egészséges munkakörülményeket, beleértve a zaklatás elleni védelmet és a sérelmek orvoslását;

[...]”

9 Az említett egyezmény „Megfelelő életszínvonal és szociális védelem” című 28. cikkének 2. bekezdése értelmében:

„A részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek jogát a szociális védelemhez, valamint e jognak a fogyatékossgal alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentes gyakorlásához, és megteszik a megfelelő lépéseket e jog érvényesülésének védelmére és előmozdítására, beleértve azon intézkedéseket, amelyek:

[...]

b) biztosítják a fogyatékossgal élő személyek, különösen a fogyatékossgal élő nők és lányok, valamint a fogyatékossgal élő idősök számára a szociális védelmi programokhoz és a szegénység csökkentését célzó programokhoz való hozzáférést;

[...]”

10 Ugyanezen egyezmény 42. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A jelen Egyezmény 2007. március 30-ától aláírásra nyitva áll valamennyi állam és a regionális integrációs szervezetek számára az Egyesült Nemzetek New York-i székhelyén.”

11 Az ENSZ-egyezmény 43. cikke értelmében:

„A jelen Egyezményt az aláíró államoknak meg kell erősíteni, az aláíró regionális integrációs szervezetek részéről pedig hivatalos megerősítés szükséges. Az Egyezmény bármely olyan állam vagy regionális integrációs szervezet számára nyitva áll a csatlakozásra, amely nem írta alá az Egyezményt.”

12 Az ENSZ-egyezmény 2008. május 3-án lépett hatályba.

Az uniós szabályozás

A 92/85/EGK irányelv

13 A várandós, a gyermekágyas vagy szoptató munkavállalók munkahelyi biztonságának és egészségvédelmének javítását ösztönző intézkedések bevezetéséről szóló, 1992. október 19-i 92/85/EGK tanácsi irányelv (tizedik egyedi irányelv a 89/391/EGK irányelv 16. cikke (1) bekezdésének értelmében) (HL L 348., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 110. o.) 2. cikke az alábbi fogalom meghatározásokat tartalmazza:

„Ennek az irányelvnek az alkalmazásában:

- a) *várandós munkavállaló* az a várandós munkavállaló, aki állapotáról a nemzeti jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően tájékoztatja munkáltatóját;
- b) *gyermekágyas munkavállaló* az a munkavállaló, akit a nemzeti jogszabályok, illetve gyakorlat gyermekágyasnak minősítenek, és aki állapotáról a nemzeti jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően tájékoztatja munkáltatóját;
- c) *szoptató munkavállaló* az a munkavállaló, akit a nemzeti jogszabályok, illetve gyakorlat szoptatónak minősít [helyesen: minősítenek], és aki állapotáról ezeknek a jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően tájékoztatja munkáltatóját.”

14 Az irányelv „Szülési szabadság” című 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket annak biztosítására, hogy a 2. cikkben meghatározott munkavállalók jogosultak legyenek legalább 14 hetes folyamatos szülési szabadságra, amely a gyermekszülés előtt, illetve után a nemzeti jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően vehető igénybe.

(2) Az (1) bekezdésben elrendelt szülési szabadságnak tartalmaznia kell legalább két hét kötelező szülési szabadságot, amelyet gyermekszülés előtt, illetve után, a nemzeti jogszabályoknak, illetve gyakorlatnak megfelelően kell kiadni.”

A 2006/54 irányelv

15 A 2006/54 irányelv (27) preambulumbekzdése értelmében:

„Ugyanilyen feltételekkel gyermek örökbefogadása esetén a tagállamok elismerhetnek egyéni és nem átruházható szabadságot férfiak és nők számára. Az apasági vagy örökbefogadási szabadsághoz való jog megadására vonatkozó döntés meghozatala, valamint a felmentésen és a munkába való visszatérésen kívül minden olyan feltétel meghatározása, amely ezen irányelv hatályán kívül esik, a tagállam hatáskörébe tartozik.”

16 Ezen irányelv 1. cikke értelmében:

„Ezen irányelv célja, hogy a foglalkoztatás és a munkavégzés területén biztosítsa az esélyegyenlőség, valamint a férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtását.

E célból az alábbiak vonatkozásában tartalmaz az egyenlő bánásmód elvének megvalósítására irányuló rendelkezéseket:

[...]

b) a díjazást is magában foglaló munkafeltételek;

[...]”

17 Az említett irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában:

a) közvetlen megkülönböztetés [helyesen: közvetlen hátrányos megkülönböztetés]: ha egy személlyel szemben neme miatt kevésbé kedvezően járnak el, mint ahogyan egy másik személlyel szemben hasonló helyzetben eljárnak, eljárta vagy eljárának;

b) közvetett megkülönböztetés [helyesen: közvetett hátrányos megkülönböztetés]: ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egyik nemhez tartozó személyeket a másik nemhez tartozó személyekhez képest hátrányosan érint, kivéve ha ez a rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat jogszerű céllal objektív módon igazolható, továbbá e cél megvalósításának eszközei megfelelőek és szükségesek;

[...]

(2) Ezen irányelv alkalmazásában a megkülönböztetés [helyesen: hátrányos megkülönböztetés] magában foglalja az alábbiakat:

[...]

c) egy nő kevésbé kedvező bánásmódban részesítése terhességgel vagy szülési szabadsággal kapcsolatban – a 92/85 [...] irányelv értelmében.”

18 Ugyanezen irányelv egyenlő díjazással kapcsolatos 4. cikke értelmében:

„Ugyanazért a munkáért vagy azonos értékűnek tekintett munkáért járó díjazás minden vonatkozásában és minden feltételében meg kell szüntetni a nemi alapon történő közvetlen és közvetett megkülönböztetést [helyesen: nemi alapon alapuló közvetlen és közvetett hátrányos megkülönböztetést].

[...]”

- 19 A 2006/54 irányelvnek a munkavállalás, a szakképzés és előmenetel, valamint a munkafeltételek tekintetében megvalósuló egyenlő bánásmóddal kapcsolatos 14. cikkének (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Tilos minden nemi alapú közvetlen vagy közvetett megkülönböztetés [helyesen: nemen alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés] a köz- vagy a magánszektorban, ideértve a közigazgatási intézményeket, a következők vonatkozásában:

[...]

- c) foglalkoztatási és munkafeltételek, ideértve az elbocsátásokat, valamint [az EUMSZ 157. cikkben] előírt díjazást;

[...]”

- 20 Ezen irányelv „Apasági és örökbefogadási szabadság” című 16. cikke értelmében:

„Ezen irányelv nem érinti a tagállamok arra vonatkozó jogát, hogy eltérő jogokat ismerjenek el az apasági és/vagy az örökbefogadási szabadsághoz. Az ezeket a jogokat elismerő tagállamok meghozzák a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy megvédjék a munkavállaló férfiakat és nőket a jogok gyakorlása miatti elbocsátástól, továbbá biztosítják, hogy az említett szabadságokat követően ezek a személyek jogosultak legyenek arra, hogy visszatérjenek munkahelyükre vagy egy azzal azonos munkakörbe olyan feltételek mellett, amelyek számukra nem kevésbé kedvezőtlenek [helyesen: nem kevésbé kedvezőek], valamint hogy minden, a munkafeltételekben bekövetkezett javulás, amelyre távollétük alatt jogosultak lettek volna, rájuk is vonatkozzon.”

A 2000/78 irányelv

- 21 A 2000/78 irányelv 1. cikke értelmében:

„Ennek az irányelvnek a célja a valláson, meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása az egyenlő bánásmód elvének a tagállamokban történő megvalósítására tekintettel.”

- 22 A 2000/78 irányelvnek „A hátrányos megkülönböztetés fogalma” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában az »egyenlő bánásmód elve« azt jelenti, hogy az 1. cikkben említett okok alapján nem szabad semmiféle közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést tenni.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában:

- a) közvetlen hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy személy egy másikhoz képest kedvezőtlenebb elbánásban részesül, részesült vagy fog részesülni egy hasonló helyzetben az 1. cikkben hivatkozott okok bármelyike alapján;
- b) közvetett hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha egy látszólag semleges előírás, feltétel vagy gyakorlat egy bizonyos vallású vagy meggyőződésű, egy bizonyos fogyatékoságú, egy bizonyos életkorú vagy egy bizonyos szexuális irányultságú személyt más személyekkel szemben hátrányos helyzetbe hoz, kivéve, ha

- i) az előírás, feltétel vagy gyakorlat törvényes cél által objektíve igazolható, és a cél elérésére irányuló eszközök megfelelők és szükségesek; vagy ha
- ii) bizonyos fogyatékossgal rendelkező személyek vonatkozásában a munkáltatónak vagy bármely más személynek vagy szervezetnek, akire ez az irányelv vonatkozik, a nemzeti jogszabályok értelmében megfelelő intézkedéseket kell hoznia az 5. cikkben meghatározott elvekkel összhangban, hogy megszüntesse az ilyen előírásból, feltételből vagy gyakorlatból eredő hátrányokat.

[...]

23 Az említett irányelv 3. cikke a következőképpen határozza meg az irányelv hatályát:

„(1) A Közösségre átruházott hatáskörök korlátain belül ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, mind a köz-, mind a magánszféra vonatkozásában, beleértve a köztestületeket is a következőkre tekintettel:

[...]

c) alkalmazási és munkakörülmények, beleértve az elbocsátást és a díjazást;

[...]

24 Ugyanezen irányelvnek „A fogyatékos személyek igényeihez való ésszerű alkalmazkodás” című 5. cikkének a szövege a következő:

„Az egyenlő bánásmód elvének a fogyatékos személyekkel kapcsolatban történő végrehajtása céljából ésszerű intézkedéseket kell bevezetni. Ez azt jelenti, hogy a munkaadóknak meg kell tenniük a megfelelő és az adott esetben szükséges intézkedéseket, hogy a fogyatékos személy számára lehetővé váljon a munkához jutás, a munkában való részvétel, az előmenetel, az át- vagy továbbképzés, kivéve, ha az ilyen intézkedés aránytalanul nagy terhet ró a munkaadóra. Ezt a terhet nem lehet aránytalanul nagyra tekinteni, amennyiben az adott tagállam fogyatékgügyi politikájának intézkedései ezt kielégítően ellensúlyozzák.”

Az ír szabályozás

25 Írorszáiban nem szabályozzák a béranyaságot.

26 Az anyaság védelméről szóló 1994. évi törvény (Maternity Protection Act 1994) 8. cikkének az alapügy tényállására alkalmazandó szövegváltozata szerint a várandós munkavállalók szülési szabadságra jogosultak, amelynek időtartama legalább 26 hét.

27 E törvény 9. cikke alapján a szülési szabadság kiadásának egyik feltétele, hogy a munkavállaló a terhesség fennállását és a szülés várható időpontját tanúsító orvosi vagy azzal egyenértékű igazolást bemutassa a munkáltatónak.

28 Az örökbefogadási szabadságról szóló 1995. évi törvény (Adoptive Leave Act 1995) 6. cikkének az alapügy tényállására alkalmazandó szövegváltozata alapján az örökbe fogadó munkavállaló anya vagy az egyedülálló örökbe fogadó férfi munkavállaló örökbefogadási szabadságra jogosult, amelynek időtartama az örökbe fogadott gyermek elhelyezésének napjától számított legalább 24 hét.

- 29 E törvény 7. cikke többek között előírja, hogy a munkáltatót előre tájékoztatni kell az örökbefogadásról, és a munkáltatónak be kell mutatni az elhelyezésről szóló igazolást vagy – külföldi örökbefogadás esetén – a kiválaszthatóságról és alkalmasságról szóló igazolást.
- 30 A társadalombiztosításról és a társadalombiztosítási szolgáltatásokról szóló, egységes szerkezetbe foglalt 2005. évi törvény (Social Welfare Consolidation Act 2005) 9., illetve 11. fejezete állapítja meg az anyasági ellátások, illetve az örökbefogadási ellátások megállapításával kapcsolatos szabályokat.
- 31 Az 1998 és 2011 között hatályos, a munkavégzés területén alkalmazott egyenlő bánásmódról szóló törvények (Employment Equality Acts 1998–2001) 2. cikkében szereplő fogalom meghatározás szerint a fogyatékoság többek között a személy testi vagy szellemi funkcióinak teljes vagy részleges hiánya, beleértve a személy teste egy részének hiányát, a családi állapotot pedig úgy határozza meg, mint többek között a szülőként vagy a szülő helyett eljáró személyként a 18. életévét be nem töltött személy vonatkozásában fennálló felelősség.
- 32 E törvények 6. cikke (1) és (2) bekezdésének meghatározása szerint akkor valósul meg hátrányos megkülönböztetés, ha egy személy a hivatkozott okok bármelyike miatt kedvezőtlenebb bánásmódban részesül, mint amilyen bánásmódban más személy hasonló helyzetben részesült, részesül vagy részesülne. Ilyen, két személy vonatkozásában alkalmazandó okot alapoz meg az a tény, hogy e két személy közül az egyik nő, a másik pedig férfi, ami „nemen alapuló oknak” minősül, vagy hogy e személyek közül az egyik fogyatékos, a másik pedig nem, illetve más jellegű fogyatékoságban szenved, ami „fogyatékoságon alapuló oknak” minősül.
- 33 Az említett törvények 6. cikkének (2A) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a 6. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti általános rendelkezések sérelme nélkül akkor valósul meg nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés, ha egy női munkavállalót várandósságára vagy szülési szabadságára tekintettel és a jogszabályban foglalt követelményekkel ellentétben kedvezőtlenebb bánásmódban részesítenek, mint amilyen bánásmódban más munkavállalókat részesítettek, részesítenek vagy részesítenének.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 34 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy Z. középiskolai tanárként dolgozik a Board of Management igazgatása alatt álló önkormányzati iskolában, a Government department által megállapított foglalkoztatási feltételek szerint, és fizetését ez utóbbitól kapja.
- 35 Z. egy ritka betegségben szenved, melynek eredményeként – bár egészséges petefészkekkel rendelkezik, és egyébként fogamzóképes – nincs méhe, és nem képes teherbe esni. 2008 és 2009 folyamán Z. és férje úgy határozott, hogy egy kaliforniai (Egyesült Államok) székhelyű, béranyasággal összefüggő szolgáltatásokra szakosodott ügynökség szolgáltatását veszik igénybe, amely államban a jog részletesen szabályozza a béranyaság keretében létrejövő várandósságot és a béranyától való születést.
- 36 Az *in vitro* fertilizációs kezelésre Írországban került sor, és a petesejteket Kaliforniában ültették be a béranyába 2009 augusztusában.
- 37 2010. április 7-én Z. Kaliforniába utazott, hogy jelen legyen a lánygyermek 2010. április 28-i születésénél. A gyermek genetikailag Z. és férje gyermeke, mivel az ő ivarsejtjeiből jött létre. A kaliforniai jog szerint Z.-t és férjét kell e gyermek szüleinek tekinteni, és a születési anyakönyvi kivonatban a béranya személyazonosságára vonatkozó adat nem szerepel. Az említett gyermek feletti felügyeletet a gyermek születése óta ténylegesen Z. látja el, férje segítségével. Z. és férje 2010. május 18-án gyermekükkel visszatértek Írországba, amely tagállam nem szabályozza a béranyaságra vonatkozó megállapodásokat.

- 38 Z. a rá vonatkozó foglalkoztatási feltételek értelmében jogosult fizetett szülési szabadságra és fizetett örökbefogadási szabadságra. Ha az e foglalkoztatási feltételek hatálya alá tartozó tanár igénybe veszi e szabadságok egyikét, az esetek többségében fizetésének egy részét a Government department folyósítja, a fennmaradó részt pedig – anyasági ellátás formájában – a szociális védelmi minisztérium.
- 39 Mivel Z. nem volt várandós és nem szült, nem felelt meg azoknak a feltételeknek, amelyeket a szülési szabadságra való jogosultsággal kapcsolatban az anyaság védelméről szóló 1994. évi törvény megállapított. Mivel nem fogadta örökbe a béranyától született gyermeket, ezért az örökbefogadási szabadságról szóló 1995. évi törvényben foglalt feltételek szerint örökbefogadási szabadságra sem lehetett jogosult.
- 40 Egyébként sem a jogszabályi rendelkezések, sem Z. munkaszerződése nem tartalmaz kifejezett rendelkezéseket a béranyaságról szóló megállapodás alapján megszületett gyermek születésekor felmerülő szabadságra vonatkozóan.
- 41 2010. február 10-én Z. az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű szabadság kiadása iránt kérelmet terjesztett elő a Government departmentnél. 2010. március 5-én utóbbi elutasította a kérelmet, azzal az indokkal, hogy az érintett nem felel meg a szülési vagy az örökbefogadási szabadsággal kapcsolatos hatályos szabályozásban előírt feltételeknek.
- 42 A Government department azonban jelezte, hogy kész fizetés nélküli szabadságot biztosítani Z. számára a gyermek megszületését megelőző azon időszakra, amíg Z. Kaliforniában tartózkodik. Hozzátette, hogy Z. a gyermek megszületését követően törvényes szülői szabadságra jogosult a születéstől 2010. május végéig, illetve a következő iskolaév kezdetétől ismét. Tájékoztatta, hogy Z. összesen legfeljebb tizennégy hét szülői szabadságra jogosult, és a nyári hónapokban a szokásos módon kapja fizetését.
- 43 Az iskolaszünetek és az igazolt – nem a fogyatékosága miatt, hanem a stresszhelyzetből kifolyólag felmerülő – fizetett betegszabadságok összeadódása folytán Z. a 2010. április 12. és a 2011. január eleje közötti időszakban mintegy kilenc napot dolgozott az iskolában. A Government department Z. számára kifizette az egész időszakra járó teljes munkabért.
- 44 2010 novemberében Z. keresetet nyújtott be a Government department ellen az Equality Tribunalhoz. Arra hivatkozott, hogy őt neme, családi állapota és fogyatékosága alapján hátrányos megkülönböztetés érte, hogy a Government department nem tett eleget a vele mint fogyatékos személlyel szemben fennálló ésszerű alkalmazkodási kötelezettségnek, illetve hogy megtagadta a szülési vagy örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását, bár *in vitro* fertilizációs kezelésen vett részt.
- 45 E körülmények között az Equality Tribunal felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Az Európai Unió elsődleges jogának következő rendelkezéseire tekintettel:

- az [EUSZ 3. cikk],
- az [EUMSZ 8. cikk] és [az EUMSZ 157. cikk] és/vagy
- az Európai Unió Alapjogi Chartájának [a továbbiakban: Charta] 21., 23., 33. és 34. cikke,

úgy kell-e értelmezni a 2006/54[...] irányelvet és különösen annak 4. és 14. cikkét, hogy nem alapuló hátrányos megkülönböztetés áll fenn abban az esetben, ha egy nőtől – akinek genetikai gyermeke béranyaságról szóló megállapodás alapján született, és aki a genetikai gyermek születésétől fogva felelős annak gondozásáért – megtagadják a szülési szabadsággal és/vagy örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadságot?

- 2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén összeegyeztethető-e a 2006/54[...] irányelv az [...] Unió elsődleges jogának fent hivatkozott rendelkezéseivel?
- 3) Az [...] Unió elsődleges jogának következő rendelkezéseire tekintettel:
 - az [EUMSZ 10. cikk] és/vagy
 - a [Charta] 21., 26. és 34. cikke,úgy kell-e értelmezni a 2000/78[...] irányelvet és különösen annak 3. cikkének (1) bekezdését és 5. cikkét, hogy fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetés áll fenn abban az esetben, ha egy nőtől – aki olyan fogyatékoságban szenved, amely megakadályozza őt a szülésben, akinek genetikai gyermeke bérnyaságról szóló megállapodás alapján született, és aki a genetikai gyermek születésétől fogva felelős annak gondozásáért – megtagadják a szülési szabadsággal és/vagy az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadságot?
- 4) A harmadik kérdésre adandó nemleges válasz esetén összeegyeztethető-e a 2000/78[...] irányelv az [...] Unió elsődleges jogának fent hivatkozott rendelkezéseivel?
- 5) Lehet-e hivatkozni az [ENSZ]-egyezményre a 2000/78[...] irányelv értelmezése és/vagy érvényességének megkérdőjelezése érdekében?
- 6) Az ötödik kérdésre adandó igenlő válasz esetén összeegyeztethető-e a 2000/78[...] irányelv, különösen annak 3. és 5. cikke az [ENSZ]-egyezmény 5. és 6. cikkével, 27. cikke 1. bekezdésének b) pontjával, valamint 28. cikke 2. bekezdésének b) pontjával?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első és második kérdésről

- 46 A kérdést előterjesztő bíróság első és második kérdésével, amelyeket célszerű együtt vizsgálni, lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2006/54 irányelvet, és különösen annak 4. és 14. cikkét, hogy nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ha a női munkavállalótól – olyan anyai minőségében, aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket – megtagadják a szülési vagy az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását, illetve – nemleges válasz esetén – érvényes-e ez az irányelv az EUSZ 3. cikke, az EUMSZ 8. cikke és az EUMSZ 157. cikke, valamint a Charta 21., 23., 33. és 34. cikkére tekintettel.
- 47 Mindenekelőtt azt a kérdést kell megvizsgálni, hogy a 2006/54 irányelv szerinti nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, ha megtagadják a szülési szabadság kiadását egy olyan anyától, mint Z., aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket.
- 48 Ezen irányelv 4. cikke alapján ugyanazért a munkáért vagy azonos értékűnek tekintett munkáért járó díjazás minden vonatkozásában és minden feltételében meg kell szüntetni a nemen alapuló közvetlen és közvetett hátrányos megkülönböztetést.
- 49 Az említett irányelv 14. cikke értelmében tilos minden nemen alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés a köz- vagy a magánszektorban, ideértve a közigazgatási intézményeket, különösen a foglalkoztatási és munkafeltételek vonatkozásában, ideértve az elbocsátásokat, valamint a díjazást.

- 50 A jelen ügy összefüggésében a 2006/54 irányelv e két cikkét ugyanezen irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) és b) pontjának, illetve (2) bekezdése c) pontjának rendelkezéseivel együttesen kell értelmezni.
- 51 A 2006/54 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja szerinti hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban a szülési szabadság kiadásának a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott esetben történő megtagadása e rendelkezés a) pontja szerinti nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósít meg, ha e megtagadás lényeges indoka kizárólag csak az egyik nemhez tartozó munkavállalókra alkalmazható (lásd ebben az értelemben a C-177/88. sz. Dekker-ügyben 1990. november 8-án hozott ítélet [EBHT 1988., I-3941. o.] 10. pontját, a C-421/92. sz. Habermann-Beltermann-ügyben 1994. május 5-én hozott ítélet [EBHT 1994., I-1657. o.] 14. pontját és a C-506/06. sz. Mayr-ügyben 2008. február 26-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-1017. o.] 50. pontját).
- 52 Márpedig – amint arra a főtanácsnok indítványának 63. pontjában rámutatott – az alapügyben szereplőhöz hasonló tényállásra alkalmazandó nemzeti szabályozás értelmében azt az apát, aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, azonosan kezelik az összehasonlítható helyzetben lévő, bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anyával, vagyis az apa sem jogosult szülési szabadsággal egyenértékű fizetett szabadságra. Ebből következően Z. kérelmének elutasítása nem olyan indokon alapul, amelyet kizárólag az egyik nemhez tartozó munkavállalókra alkalmaznak.
- 53 Egyébként a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy nemen alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetés áll fenn, ha valamely, bár semleges megfogalmazott nemzeti intézkedés alkalmazása az egyik nemhez tartozó munkavállalókat a másik nembe tartozókhöz képest ténylegesen sokkal nagyobb számban érinti hátrányosan (lásd ebben az értelemben a C-1/95. sz. Gerster-ügyben 1997. október 2-án hozott ítélet [EBHT 1997., I-5253. o.] 30. pontját, a C-123/10. sz. Brachner-ügyben 2011. október 20-án hozott ítélet [EBHT 2011., I-10003. o.] 56. pontját, valamint a C-7/12. sz. Riežniece-ügyben 2013. június 20-án hozott ítélet 39. pontját).
- 54 Márpedig a 2006/54 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjában ilyen módon meghatározott közvetett hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az ügy egyetlen irata sem támasztja alá, hogy a szóban forgó szabadság kiadásának megtagadása különösen inkább a női munkavállalókat érinti hátrányosan, mint a férfi munkavállalókat.
- 55 Következésképpen a szülési szabadság kiadásának olyan, bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anyától való megtagadása, mint Z., nem valósít meg a 2006/54 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja szerinti nemen alapuló közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést. Ez a megállapítás nem vonható kétségbe azon tény alapján, hogy a gyermek gondozását annak születésétől fogva a bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anya látja el, amint az az első kérdésben szerepel.
- 56 Egyébiránt ezen irányelv 2. cikke (2) bekezdésének c) pontja szerint, ha egy nőt terhességgel vagy szülési szabadsággal összefüggésben – a 92/85 irányelv értelmében – kevésbé kedvező bánásmódban részesítenek, az a 2006/54 irányelv értelmében hátrányos megkülönböztetésnek minősül.
- 57 Márpedig egyrészt az anya, aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, definíció szerint nem részesülhet a terhességgel összefüggésben kedvezőtlenebb bánásmódban, mivel e gyermekkel nem volt várandós.
- 58 Másrészt a C-167/12. sz. D. ügyben 2014. március 18-án hozott ítéletben a Bíróság megállapította, hogy a 92/85 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy a tagállamoknak nem kell ezen irányelv 8. cikke alapján szülési szabadságot biztosítaniuk a munkavállalónak olyan anyai minőségében, aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, akkor sem, ha e gyermeket a szülést követően szoptathatja vagy ténylegesen szoptatja.

- 59 Következésképpen az anya a 92/85 irányelv értelmében nem részesül kedvezőtlenebb bánásmódban a szülési szabadság igénybevételével összefüggésben, ennél fogva nem tekinthető úgy, hogy a 2006/54 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének c) pontja szerinti nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésben részesült.
- 60 A fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a szülési szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadásának megtagadása egy olyan anyától, aki béranyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, nem minősül a 2006/54 irányelv, és különösen annak 4. és 14. cikke szerinti hátrányos megkülönböztetésnek.
- 61 Ezt követően azt kell vizsgálni, hogy a 2006/54 irányelv szerinti nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül-e, ha az olyan anyától, mint Z., aki béranyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket, megtagadják az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű szülési szabadságot.
- 62 A 2006/54 irányelv 16. cikke értelmében ez az irányelv nem érinti a tagállamok arra vonatkozó jogát, hogy eltérő jogokat ismerjenek el az apasági és/vagy az örökbefogadási szabadsághoz. E cikk csupán arról rendelkezik, hogy az ilyen jogokat elismerő tagállamok hozzák meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy megvédjék a munkavállaló férfiakat és nőket a jogok gyakorlása miatti elbocsátástól, továbbá hogy biztosítsák, hogy az említett szabadságokat követően ezek a személyek jogosultak legyenek arra, hogy visszatérjenek munkahelyükre vagy egy azzal azonos munkakörbe olyan feltételek mellett, amelyek számukra nem kedvezőtlenebbek, valamint hogy minden, a munkafeltételekben bekövetkezett javulás, amelyre távollétük alatt jogosultak lettek volna, rájuk is vonatkozzon.
- 63 E cikknek és a 2006/54 irányelv (27) preambulumbekzdésének az együttes értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy ez az irányelv fenntartja a tagállamok arra vonatkozó jogát, hogy szabadon eldönthetik, biztosítanak-e örökbefogadási szabadsághoz való jogot, illetve az is, hogy az ilyen szabadság alkalmazásának feltételei – a felmentésen és a munkába való visszatérésen kívül – nem tartoznak az említett irányelv hatálya alá.
- 64 Végül azzal kapcsolatban, hogy az EUSZ 3. cikkre, az EUMSZ 8. cikkre és az EUMSZ 157. cikkre, valamint a Charta 21., 23., 33. és 34. cikkére tekintettel érvényes-e a 2006/54 irányelv, emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság dönthet úgy, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről nem hoz határozatot, amennyiben az a rendelkezés, amelynek érvényessége az előzetes döntéshozatalra utalás tárgyát képezi, nyilvánvalóan nem befolyásolja az alapjogvita megoldását (lásd a C-222/04. sz., Cassa di Risparmio di Firenze és társai ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-289. o.] 75. pontját).
- 65 Márpedig, amint az a fentiekből kitűnik, a szülési vagy örökbefogadási szabadság kiadása tekintetében a béranyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anya helyzete nem tartozik a 2006/54 irányelv hatálya alá.
- 66 Következésképpen nem kell vizsgálni, hogy az EUSZ 3. cikkre, az EUMSZ 8. cikkre és az EUMSZ 157. cikkre, valamint a Charta 21., 23., 33. és 34. cikkére tekintettel érvényes-e ez az irányelv.
- 67 A fenti megfontolásokra tekintettel az első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy:
- úgy kell értelmezni a 2006/54 irányelvet, és különösen annak 4. és 14. cikkét, hogy nem minősül nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek, ha a női munkavállalótól – olyan anyai minőségében, aki béranyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket – megtagadják a szülési szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását,
 - az örökbefogadási szabadság kiadása tekintetében a béranyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló ilyen anya helyzete nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

A harmadik, negyedik, ötödik és hatodik kérdésről

- 68 A kérdést előterjesztő bíróság harmadik, negyedik, ötödik és hatodik kérdésével, amelyeket célszerű együtt vizsgálni, lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2000/78 irányelvet – adott esetben az ENSZ-egyezmény fényében vizsgálva –, hogy fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, ha megtagadják a szülési vagy az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását az olyan női munkavállalótól, aki gyermek kihordására nem képes, és aki béranyaságról szóló megállapodást kötött, illetve nemleges válasz esetén az EUMSZ 10. cikkre, a Charta 21., 26. és 34. cikkére, valamint az ENSZ-egyezményre tekintettel érvényes-e ez az irányelv.
- 69 Előzetesen rá kell mutatni, hogy a 2000/78 irányelv célja – mint ez 1. cikkéből kitűnik – az e cikkben felsorolt okok valamelyikén, így többek között a fogyatékoságon alapuló, foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek meghatározása (lásd a C-13/05. sz. Chacón Navas-ügyben 2006. július 11-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-6467. o.] 41. pontját). A 3. cikke (1) bekezdésének c) pontja alapján az Unióra átruházott hatáskörök korlátain belül ezt az irányelvet minden személyre alkalmazni kell, többek között az alkalmazási és munkakörülményekre tekintettel, beleértve az elbocsátást és a díjazást is.
- 70 A „fogyatékoság” fogalmát a 2000/78 irányelv nem határozza meg.
- 71 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy az Unió által megkötött nemzetközi megállapodások az EUMSZ 216. cikk (2) bekezdése szerint kötelezőek az Unió intézményeire, következésképpen az uniós aktusokkal szemben elsőbbségük van (a C-366/10. sz., Air Transport Association of America és társai ügyben 2011. december 21-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-13755. o.] 50. pontja, valamint a C-335/11. és C-337/11. sz., HK Danmark egyesített ügyekben 2013. április 11-én hozott ítélet 28. pontja).
- 72 Az Unió által megkötött nemzetközi megállapodásoknak a másodlagos joggal szembeni elsőbbsége azt írja elő, hogy az utóbbi szövegét úgy kell értelmezni, hogy az lehetőleg összhangban legyen e megállapodásokkal (a C-320/11., C-330/11., C-382/11. és C-383/11. sz., Digitalnet és társai egyesített ügyekben 2012. november 22-én hozott ítélet 39. pontja, valamint a fent hivatkozott HK Danmark egyesített ügyekben hozott ítélet 29. pontja).
- 73 A 2010/48 határozatból kitűnik, hogy az Unió jóváhagyta az ENSZ-egyezményt. Következésképpen ezen egyezmény rendelkezései az egyezmény hatálybalépésétől az uniós jogrend szerves részét képezik (lásd a 181/73. sz. Haegeman-ügyben 1974. április 30-án hozott ítélet [EBHT 1974., 449. o.] 5. pontját és a fent hivatkozott HK Danmark egyesített ügyekben hozott ítélet 30. pontját).
- 74 Egyébiránt az említett határozat II. mellékletének függelékéből kitűnik, hogy az önálló életvitel és a társadalmi befogadás, a munka és a foglalkoztatás területén a 2000/78 irányelv az ENSZ-egyezmény hatálya alá tartozó kérdésekkel kapcsolatos uniós jogi aktusok közé tartozik.
- 75 Ebből következik, hogy jelen esetben az ENSZ-egyezményre hivatkozni lehet a 2000/78 irányelv értelmezése céljából, amelyet lehetőség szerint ezen egyezménnyel összhangban kell értelmezni (lásd a fent hivatkozott HK Danmark egyesített ügyekben hozott ítélet 32. pontját).
- 76 Ezért a Bíróság az ENSZ-egyezmény Unió általi megerősítése következtében megállapította, hogy a 2000/78 irányelv szerinti „fogyatékoság”-fogalom olyan korlátozottságként értendő, amely különösen valamilyen hosszan tartó testi, szellemi vagy lelki ártalmon alapul, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és más munkavállalókkal egyenlő szerepvállalását a szakmai életben (lásd a fent hivatkozott HK Danmark egyesített ügyekben hozott ítélet 37–39. pontját).

- 77 Hozzá kell tenni, hogy a 2000/78 irányelv szerinti „fogytékosság”-fogalmat úgy kell értelmezni, hogy az nem csupán a szakmai tevékenység végzésének lehetetlenségére vonatkozik, hanem az ilyen tevékenység végzésének zavarára is. Az ettől eltérő értelmezés összeegyeztethetetlen lenne ezen irányelv célkitűzésével, amely célkitűzés többek között arra irányul, hogy a fogyatékos személy hozzáférhessen valamely munkához, illetve azt végezhesse (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott HK Danmark egyesített ügyekben hozott ítélet 44. pontját).
- 78 A jelen ügyben Z. nem képes gyermeket szülni, mivel egy ritka betegségben szenved, azaz nincs méhe.
- 79 A jelen ítélet 76. pontjában felidézett „fogytékosság”-fogalomra tekintettel nem vitatott, hogy ez a betegség testi, szellemi, vagy lelki ártalmon alapuló korlátozásnak minősül, amely hosszan tartó jellegű. E tekintetben különösen nem vitatható, hogy nagy szenvedés forrása lehet egy nő számára az, ha nem képes gyermekét kihordani.
- 80 Mindazonáltal a 2000/78 irányelv szerinti „fogytékosság”-fogalom azt feltételezi, hogy az érintett sújtó korlátozottság számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja teljes, hatékony és más munkavállalókkal egyenlő szerepvállalását a szakmai életben.
- 81 Márpedig, amint arra a főtanácsnok indítványának 95–97. pontjában rámutatott, önmagában az, hogy a bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anyának nem lehet hagyományos módon gyermeke, főszabály szerint nem akadályozza meg számára a munkához jutást, a munkában való részvételt és az előmenetelt. A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból nem következik, hogy betegsége önmagában lehetetlenné tette volna Z. számára, hogy munkáját elvégezze, illetve hogy szakmai tevékenységének folytatásában zavarta volna.
- 82 Ilyen feltételek mellett meg kell állapítani, hogy Z. betegsége nem minősül a 2000/78 irányelv szerinti „fogytékosságnak”, következésképpen az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben ez az irányelv, többek között annak 5. cikke nem alkalmazandó. Ez a megállapítás nem vonható kétségbe azon tény alapján, hogy a gyermek gondozását annak születésétől fogva a bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló anya látja el, amint az a harmadik kérdésben szerepel.
- 83 Ebből következően, amint az a jelen ítélet 64. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, nem kell megvizsgálni, hogy a 2000/78 irányelv érvényes-e az EUMSZ 10. cikkre, valamint a Charta 21., 26. és 34. cikkére tekintettel.
- 84 Azzal kapcsolatban, hogy az ENSZ-egyezményre tekintettel érvényes-e ez az irányelv, a jelen ítélet 71. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlatból következik, hogy valamely uniós jogi aktus érvényességét érintheti, ha ez az aktus összeegyeztethetetlen a nemzetközi jogi szabályokkal. Ha ezen érvénytelenségre nemzeti bíróság előtt hivatkoznak, a Bíróság megvizsgálja, hogy az előtte folyamatban lévő ügyben teljesülnek-e bizonyos feltételek, annak eldöntése érdekében, hogy az EUMSZ 267. cikk alkalmazásával vizsgálható-e az érintett uniós jogi aktus érvényessége a hivatkozott nemzetközi jogi szabályokra tekintettel (lásd a C-308/06. sz., Intertanko és társai ügyben 2008. június 3-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-4057. o.] 43. pontját, valamint a fent hivatkozott Air Transport Association of America és társai ügyben hozott ítélet 51. pontját).
- 85 Az előző pontban foglalt feltételek között fontos emlékeztetni arra, hogy ha valamely nemzetközi szerződés természete és rendszere lehetővé is teszi az uniós jogi aktus érvényességének az e szerződésben foglalt rendelkezésekre tekintettel történő felülvizsgálatát, még szükséges az is, hogy az említett szerződés azon rendelkezései, amelyekre az uniós jogi aktus érvényességének vizsgálata érdekében hivatkoznak, a tartalmuk vonatkozásában feltétel nélkülinek és kellően pontosnak tűnjenek (lásd a fent hivatkozott Intertanko és társai ügyben hozott ítélet 45. pontját, valamint a fent hivatkozott Air Transport Association of America és társai ügyben hozott ítélet 54. pontját).

- 86 E feltétel akkor teljesül, ha a hivatkozott rendelkezés olyan világos és pontosan meghatározott kötelezettséget tartalmaz, amelynek végrehajtása vagy hatálya semmilyen későbbi aktusnak nincs alárendelve (lásd a 12/86. sz. Demirel-ügyben 1987. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 1987., 3719. o.] 14. pontját, a C-213/03. sz. Pêcheurs de l'étang de Berre ügyben 2004. július 15-én hozott ítélet [EBHT 2004., I-7357. o.] 39. pontját, valamint a fent hivatkozott Air Transport Association of America és társai ügyben hozott ítélet 55. pontját).
- 87 Márpedig a jelen esetben az ENSZ-egyezmény 4. cikkének 1. bekezdéséből az következik, hogy a tagállamok feladata többek között, hogy meghozzanak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést az ezen egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében. Ezenkívül a 4. cikk 3. bekezdése értelmében az ezen egyezmény végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a részes államok szorosan egyeztetnek, amelybe aktívan bevonják képviseleti szervezeteiken keresztül a fogyatékossgal élő személyeket, ideértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is.
- 88 Következésképpen, amint arra a főtanácsnok indítványának 114. pontjában rámutatott, ez a nemzetközi megállapodás programjellegű, amennyiben az említett egyezményben foglalt kötelezettségek címzettjei a szerződő felek.
- 89 Következésképpen az ENSZ-egyezmény rendelkezéseinek végrehajtása vagy hatálya a szerződő felek későbbi aktusainak van alárendelve. E körben a 2010/48 határozat II. melléklete tartalmaz egy nyilatkozatot, amely az uniós hatáskörökről szól az ENSZ-egyezmény hatálya alá tartozó kérdések tekintetében, valamint felsorolja az egyezmény hatálya alá tartozó kérdésekkel kapcsolatos uniós jogi aktusokat.
- 90 Ilyen feltételek mellett, anélkül hogy szükség lenne az ENSZ-egyezmény jellegének és rendszerének vizsgálatára, meg kell állapítani, hogy ezen egyezmény rendelkezései tartalmuk vonatkozásában nem minősülnek a jelen ítélet 85. és 86. pontjában hivatkozott ítélkezési gyakorlat értelmében feltétel nélkülinek és kellően pontosnak, és ezért az uniós jogban nincs közvetlen hatályuk. Ebből következően a 2000/78 irányelv érvényességét az ENSZ-egyezményre tekintettel nem lehet vizsgálni.
- 91 A fenti megfontolásokra tekintettel a harmadik, negyedik, ötödik és hatodik kérdésre a következő választ kell adni:
- úgy kell értelmezni a 2000/78 irányelvet, hogy nem minősül fogyatékossgon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek, ha megtagadják a szülési vagy az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását az olyan női munkavállalótól, aki gyermek kihordására nem képes, és aki béranyaságról szóló megállapodást kötött,
 - ezen irányelv érvényességét az ENSZ-egyezményre tekintettel nem lehet vizsgálni, azonban az említett irányelvet lehetőség szerint ezen egyezménnyel összhangban kell értelmezni.

A költségekről

- 92 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) **Úgy kell értelmezni a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet, és különösen annak 4. és 14. cikkét, hogy nem minősül nemen alapuló hátrányos megkülönböztetésnek, ha a női munkavállalótól – olyan anyai minőségében, aki bérnyaságról szóló megállapodás keretében vállalt gyermeket – megtagadják a szülési szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását.**

Az örökbefogadási szabadság kiadása tekintetében a bérnyaságról szóló megállapodás keretében gyermeket vállaló ilyen anya helyzete nem tartozik ezen irányelv hatálya alá.

- 2) **Úgy kell értelmezni a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelvet, hogy nem minősül fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetésnek, ha megtagadják a szülési vagy az örökbefogadási szabadsággal egyenértékű fizetett szabadság kiadását az olyan női munkavállalótól, aki gyermek kihordására nem képes, és aki bérnyaságról szóló megállapodást kötött.**

Ezen irányelv érvényességét a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményre tekintettel nem lehet vizsgálni, azonban az említett irányelvet lehetőség szerint ezen egyezményel összhangban kell értelmezni.

Aláírások